

Täysistunto

Tiistai 5.5.2020 klo 14.00—15.47

8. Hallituksen esitys eduskunnalle Yhdistyneiden kansakuntien teknologiainnovaatioiden laboratorion asemasta Yhdistyneiden kansakuntien kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 16/2020 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 1/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 1/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

15.41 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Tässäkin on kyseessä Suomen ja YK:n välillä kirjeenvaihdolla tehdyn sopimuksen voimaansaattamisesta teknologiainnovaatioiden laboratorion, UNTILin, asemasta sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Tämän keskeisenä tavoitteena on soveltaa YK:n hankepalveluiden toimiston Suomen-toimistosta tehtyä sopimusta UNTIL-toimistoon Suomessa sekä toimiston ja sen henkilöstön erioikeuksiin ja vapauksiin.

Arvoisa puhemies! Tämä on jälleen näitä kansainvälisiä sopimuksia, joitten voimaansaattaminen Suomessa ja suomalaiseseen lainsäädäntöön on tärkeää. Tässä yhteydessä ehkä noin yleisesti nostaisin esille tämän koronaviruksen yhteydessä käytyä keskustelua YK-järjestöjen riippumattomuudesta. Erityisesti WHO:n suhteen on nostettu tiettyjä epäilyksiä siitä, että sen johtoa oltaisiin mahdollisesti painostettu osaksi suurvaltapolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Näen todella tärkeänä, että tällaisena aikana YK-järjestöjen tällainen täydellinen riippumattomuus ja poliittinen neutraliteetti pystytään säilyttämään. Siinä mielessä se on koko YK-järjestelmän uskottavuuden kannalta ehdottoman tärkeää. Tietysti tällaisessa kriisissä kun ollaan, niin kriisin läpi mennään ja tehdään niitä kriisitoimenpiteitä, mutta varmasti jälkikäteen on syytä arvioida, onko Kiinalla esimerkiksi ollut tiettyjä painostustoimenpiteitä WHO:ta kohtaan ja esimerkiksi kriisistä tiedottamiseen ja pandemiasta tiedottamiseen eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Tähän esitykseen palatakseni, niin sinällensä taas jälleen lainsäädännössä eteenpäin vietävää asiaa. — Kiitos.

15.43 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä ulkoasiainvaliokunnan mietintö tähän hallituksen esitykseen koskien UNTILin rahoitusta ja sen pysyvyyttä Suomessa on yksimielinen, eli siinä suhteessa tämä on täysin riidaton. Valiokuntahan painottaa omassa kannanotossaan juuri sitä, että tässä on hyvin keskeistä se, että Suomi avautuu suhteessa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2020 vp

kansainväliseen yhteisöön, ja näiden pienten YK-instituuttien kautta, joita tänne on nyt as-
teittain tullut, tänne Suomeen alkaa muodostua jo tämmöistä YK-laitosten, kansainvälis-
ten laitosten, perhettä. Aikoinaan 80-luvulla ensimmäisenä laitoksena oli tietysti YK:n yli-
opiston alainen kehitystutkimuslaitos Wider, ja myöhemmässä vaiheessa me olemme saa-
neet hankepalvelutoimisto UNOPSin tänne, ja sitten nyt tämän UNTILin eli teknologiain-
novaatiolaboratorion.

Tässä mietinnössä, jonka ulkoasiainvaliokunta on tässä tehnyt, myöskin alleviivataan si-
tä, että tämän tematiikka ja painopistealueet vastaavat Suomen kehitysyhteistyön paino-
tuksia, sen vuoksi, että tämä rahoitetaan Suomen osalta kehitysyhteistyövaroin, eli se on
ODA-kelpoista rahoitusta, joka tässä on taustalla. Siinä on hyvin merkittävää se, että ne
painopisteet korostavat eivät ainoastaan teknologisia innovaatioita teknisessä mielessä
vaan myöskin sosiaalisia innovaatioita, jolloin me näemme tämän kokeilu- ja innovaatio-
toiminnan laajemmasta kehityspoliittisesta perspektiivistä. Painopisteet ovat kestävässä
kehityksessä, ilmastonmuutoksessa, koulutuksessa sekä rauhan ja turvallisuuden kysy-
myksissä. Nämä ovat oikeita huomioita, oikeita painopistealueita, ja ne ovat Suomen ke-
hityspolitiikan mukaisia painopisteitä, ja siinä suhteessa me myöskin edellytämme sitä,
että jos täällä YK-laitokset toimivat, niin ne liikkuvat näissä kulmissa.

Nämä kaikki kolme laitosta, UNOPS, Wider ja UNTIL, täydentävät toisiaan. Kun tässä
tapauksessa tämä UNTIL sijoittuu vielä tuonne Espoon suuntaan, niin sinne tulee semmoi-
sia tietäntyyppisiä synergiaetuja siitä yhteisyydestä, että nämä ovat kaikki teknologisen in-
novaatiopuolen toimintoja, älyllisten toimintojen puolella, vaikka nyt sitten kehitystutki-
muksen osalta, ja tässäkin suhteessa nämä laitokset toinen toisiaan tukien muodostavat jo
pienen ryppään. Tässä suhteessa ei ole vielä kuitenkaan syytä juhlia Suomea kansainvälis-
ten instituutioiden keskuksena, vaan kyllähän tietysti Geneve ja Wien säilyvät edelleenkin
eurooppalaisina keskeisinä YK-laitosten sijoituspaikkoina. Siellä on vielä Roomaa, Parii-
sia, Kööpenhaminaa ja niin edelleen, jotka ovat keskeisiä ja joilla on paljon vahvempi
YK:n läsnäolo, mutta näin Suomikin omalla tavallaan tulee tähän YK:n tukemiseen mu-
kaan.

Edustaja Essayah viittasi tähän laajempaan YK-järjestelmän kriisiin siltä osin, että jot-
kut kansainväliset toimijat ovat irrottautumassa YK-perheen piiristä. Hän viittasi siihen,
että on syytä käydä lävitse mahdollisesti Kiinan toimet suhteessa WHO:hon, onko siellä si-
donnaisuuksia, jotka ovat WHO:n riippumattomuutta heikentäneet. Kyllä sitäkin on syytä
tutkia, mutta myöskin toisinpäin on valitettavaa, että ennen kaikkea johtava rahoittajataho
on reagoinut myöskin erittäin ei-rakentavasti suhteessa näihin YK-järjestelmän toimintoi-
hin vetäytymällä WHO:n rahoituksesta, ja tämä kriisi tietysti täytyy nähdä kokonaisuute-
na. Syytä on keskustella laitosten riippumattomuudesta ja roolista, mutta tämäntapaiset
äkilliset eleet ovat huonoja. Suomi tässä suhteessa toimii pitkäjänteisesti ja hienosti, myös-
kin WHO:n suuntaan on lisännyt rahoitustaan, ja nyt tässä UNTILin kohdalla me saamme
tänne uuden, pysyvän YK:n instituutin, jota on tervehdittävä ilolla.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 16/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisäl-
lön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.